

Utdanning reduserer dødelighet

Økt andel sykepleiere med høy utdanning er forbundet med redusert dødelighet hos kirurgiske pasienter, viser en amerikansk studie.

Sykepleiere i USA kan bli utdannet ved tre ulike programmer: et treårs diplomstudium ved sykehus (3%), gradsprogram ved college (61%) eller cand.mag. og høyere utdanning på høyskole- eller universitetsnivå (36%).

I en tverrsnittsstudie fra Pennsylvania ble behandlingsresultater fra ca. 230 000 kirurgiske, ortopediske og karkirurgiske pasienter analysert og koblet med bl.a. spørreskjemadata (1). Andelen av sykepleiere med cand.mag. eller høyere utdanning varierte (0–77%) mellom de 168 sykehusene. Resultatene ble justert bl.a. for pasient- og sykehusstrukturkarakteristika samt sykepleiebemannings- og -erfaring.

Hver 10% økning i andelen sykepleiere med høyest utdanning var forbundet med 5% reduksjon i sannsynlighet for at pasienten skulle dø innen 30 dager etter innleggelse (OR 0,95; 95% KI 0,91–0,99).

– Vi har ikke tilsvarende undersøkelser fra Europa, men tidligere studier fra USA

har vist sammenheng mellom andel sykepleiere med høy utdanning og bedre pasientresultat. Dette skyldes trolig økt vekt på kvalitetssikring, bl.a. ved at sykepleien i større grad er kunnskapsbasert og at høy faglig kompetanse på alle trinn i behandlingsskjeden påvirker behandlingen, sier avdelingssjef Anstein Bergan og fagutviklings- og forskningssykepleier Marit Helen Andersen, Kirurgisk avdeling, Rikshospitalet.

– Selv om studien er beheftet med metodiske svakheter, bl.a. lav svarprosent, og selv om man alltid må vurdere kulturforskjeller mellom USA og Norge, er resultatet interessant for oss. Rikshospitalet har satset på økt andel sykepleiere med høyere utdanning, og vi tror dette har vært en riktig vei å gå for å kunne gi pasientene et best mulig tilbud.

Erlend Hem

erlend.hem@basalmed.uio.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Aiken LH, Clarke SP, Cheung RB, Sloane DM, Silber JH. Educational levels of hospital nurses and surgical patient mortality. *JAMA* 2003; 290: 1617–23.

Bedre seksualliv etter hysterektomi

Kvinnens seksualliv ble forbedret etter hysterektomi, viser nederlandske studie.

Forskerne sammenliknet effekten av tre typer hysterektomi (vaginal, subtotal abdominal og total abdominal hysterektomi) og seksuelt velvære hos om lag 400 kvinner (1). Indikasjonen for inngrepet var benigne tilstander som blødningsforstyrrelser og smerter, men ikke uterusprolaps og endometriose. Gjennomsnittsalder var 43 år. Før og seks måneder etter operasjonen besvarte kvinnene et spørreskjema om seksuell atferd og problemer knyttet til seksuell aktivitet.

Etter inngrepet økte den generelle seksuelle tilfredsheten, mens den seksuelle aktiviteten ikke ble endret. Dette var uavhengig av type operasjon. Ved alle tre operasjonsmetoder var forekomst og utvikling av plager i forbindelse med seksuell atferd ens et halvt år etter operasjon.

– Dette er en ordentlig gjennomført undersøkelse, men forfatterne påpeker selv at de ideelt sett skulle ha gjort en randomisert kontrollert studie, sier professor Jan

Martin Maltau ved Kvinneklubben, Universitetssykehuset Nord-Norge.

– Det er positivt at hysterektomi ikke ser ut til å redusere kvaliteten på seksuallivet, men resultatet er sammensatt, og ulike undersøkelser har vist noe forskjellige resultater. Det er nødvendig med mer forskning, sier Maltau.

Hysterektomi er den vanligste store gynekologiske operasjonen i Storbritannia og USA, og er også svært utbredt i Nederland. Forskerne bak studien hevder at hele en tredel av nederlandske kvinner vil trenge hysterektomi i løpet av livet (1). I Norge er vi langt mer tilbakeholdne. Ifølge SAMDATA fikk 4 550 kvinner utført hysterektomi i Norge i 1999.

Ingrid M. Høie

ingrid.hoie@legeforeningen.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Roovers JP, van der Bom JG, van der Vaart CH, Heintz AP. Hysterectomy and sexual wellbeing: prospective observational study of vaginal hysterectomy, subtotal abdominal hysterectomy and total abdominal hysterectomy. *BMJ* 2003; 327: 774–8.

Medisinske nyheter fra internasjonale tidsskrifter:

Tips eller innlegg på inntil 300 ord kan sendes erlend.hem@basalmed.uio.no

Vaklende prionteori

Hypotesen om at prioner overfører smitte uten hjelp av nukleinsyrer viser seg kanskje ikke å holde stikk.

Forfatterne bak en studie publisert i *Nature* (2003; 425: 717–20) har utviklet et biokjemisk system for å studere hvordan normalt protein endres under påvirkning av prioner. De fant at enzymer som spalrer RNA, blokkerte endringene. Tilsetning av RNA førte derimot til økt amplifisering av unormalt protein. Det er ikke fastslått at RNA er en del av prionet, men det fungerer kanskje som en vertsspesifikk katalysator. Dersom man lykkes i å identifisere det aktuelle RNA, kan prionsykdommer påvises på et tidligere stadium.

Ulike lymfeknuter – ulike betydning

Grad av metastasering til lymfeknutene i armhulen er en viktig prognostisk faktor ved brystkreft. I løpet av de siste årene er det utviklet spesielle fargemetoder som gjør det mulig å skille mellom ulike typer lymfeknuter. Den eller de knutene som drenerer svulstområdet først, betegnes som vaktpostlymfeknuter. Dersom det ikke er spredning til disse, er prognosen god.

En ny studie viser at antallet vaktpostlymfeknuter med spredning har lite å si for dødeligheten (*Am J Surg* 2003; 186: 333–6). Derimot reduseres overlevelsen betydelig dersom flere enn fire av de øvrige lymfeknutene er affisert. Datene er basert på femårs overlevelsesstudier av mer enn 3 000 pasienter med brystkreft.

Folsyre beskytter stordrikkere

Kvinner som drikker minst to alkoholenheter om dagen bør sørge for å ta nok folsyre (*Am J Epidem* 2003; 158: 760–71). Slik konkluderer forskere som har sett på forekomst av kreft og hjerte- og karsykdommer hos mer enn 80 000 kvinner. Kvinnene deltok i den store helseundersøkelsen av sykepleiere i USA, der de blant annet har svart på detaljerte spørsmål om kosthold og vitamininntak.

I studien fant man at kvinner som drakk minst 30 g ren alkohol om dagen, hadde størst risiko for å bli syke. Dette gjaldt ikke de som samtidig fikk i seg mye B-vitaminer. Sammenhengen mellom folat, alkohol og alvorlig sykdom var sterkest hos kvinner under 60 år.